

POSTANOWIENIE

Dnia 4 grudnia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Gonera (przewodniczący)

SSN Piotr Prusinowski

SSN Romualda Spyt (sprawozdawca)

w sprawie z odwołania P. J.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.
o prawo do renty rodzinnej,
w związku ze skargą ubezpieczonego P. J. o wznowienie postępowania
zakończonym prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia
14 września 2017 r. sygn. akt III AUa [...],
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 4 grudnia 2018 r.,
zażalenia ubezpieczonego na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 16 kwietnia 2018 r., sygn. akt III AUa [...],

**uchyla zaskarżone postanowienie i pozostawia Sądowi
Apelacyjnemu w [...] rozstrzygnięcie o kosztach postępowania
zażaleniowego.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...] postanowieniem z 16 kwietnia 2018 r., sygn. akt III AUa [...], odrzucił skargę ubezpieczonego P. J. o wznowienie postępowania zakończonym prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 14 września 2017 r., sygn. akt III AUa [...].

Sąd ustalił, że w dniu 16 marca 2018 r. do Sądu Apelacyjnego w [...] wpłynęło pismo P. J., które z uwagi na jego treść zostało zakwalifikowane jako skarga o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w [...] z 14 września 2017 r., sygn. akt III AUa [...]. Skarżący w tym wskazał, że nie zgadza się z wyrokiem zapadłym w sprawie III AUa [...], ponieważ żąda uwzględnienia okoliczności w postaci internowania C. J. w Zakładzie Karnym w O. oraz okresu odbycia służby wojskowej przez C. J.. Skarżący wskazał, że w powyższych okolicznościach, których Sąd nie wziął pod uwagę, upatruje wadliwość zapadłego orzeczenia. W ocenie Sądu Apelacyjnego, skarżący, nie wskazując podstawy prawnej wznowienia, nie sporządzając żadnego uzasadnienia swojej skargi, nie formułując wniosków co do uchylenia lub zmiany zaskarżonego orzeczenia, ani nie przedstawiając okoliczności stwierdzających zachowanie terminu do jej wniesienia, nie dochował wymagań formalnych dla skargi o wznowienie postępowania. W konsekwencji, na podstawie art. 410 § 1 k.p.c. w związku z art. 409 k.p.c., Sąd odrzucił skargę o wznowienie jako niespełniającą ustawowo określonych wymagań.

Postanowienie Sądu Apelacyjnego skarżący, reprezentowany przez pełnomocnika ustanowionego z urzędu, zaskarżył w całości.

Zarzucono naruszenie przepisów prawa procesowego mające wpływ na treść orzeczenia, a polegające na niezastosowaniu art. 130 § 1 k.p.c. i odrzuceniu skargi o wznowienie postępowania bez uprzedniego wezwania ubezpieczonego do usunięcia braków formalnych pisma, mimo że pismo ubezpieczonego nie spełniało wymogów wskazanych w art. 409 k.p.c., a także nie czyniło zadość wymogom pisma procesowego z art. 128 k.p.c., co w konsekwencji doprowadziło do wydania wadliwego orzeczenia.

W uzasadnieniu zażalenia pełnomocnik skarżącego wskazał, że skarżący 20 lutego 2018 r. wniósł do Sądu Apelacyjnego w [...] pismo oznaczone jako wniosek o ponowne podjęcie sprawy. Pismem z dnia 22 lutego 2018 r. Sąd wezwał skarżącego do podania w terminie 7 dni, czy pismo z 20 lutego 2018 r. stanowi wniosek o ponowne ustanowienie w sprawie pełnomocnika z urzędu celem złożenia skargi kasacyjnej od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] w sprawie III AUa [...] czy jest skargą o wznowienie postępowania w wyżej wymienionej sprawie zakończonej

prawomocnym wyrokiem, pod rygorem zwrotu pisma. W dniu 16 marca 2018 r. do Sądu Apelacyjnego w [...] wpłynęło pismo skarżącego, z którego treści wynika, że nie zgadza się on z rozstrzygnięciem Sądu Okręgowego w K. w sprawie o sygn. akt III AUa [...] oraz wnosi o wyznaczenie nowych terminów w toku sprawy. Sąd Apelacyjny w [...] zakwalifikował pismo z dnia 20 lutego 2018 r. jako skargę o wznowienie postępowania zakończonym prawomocnym wyrokiem i wydał w sprawie postanowienie w przedmiocie odrzucenia skargi o wznowienie postępowania. W ocenie pełnomocnika skarżącego, pismo wniesione przez ubezpieczonego oznaczone jako „Zażalenie zakończone krzywdzącym wyrokiem administracyjnym” - nie wskazując w swojej treści podstawy wznowienia ani jej uzasadnienia, okoliczności stwierdzających zachowanie terminu do wniesienia skargi, nie precyzując wniosku o uchylenie lub zmianę zaskarżonego orzeczenia oraz nie zawierając dołączonych odpisów - nie spełnia warunków opisanych w art. 409 i nast. k.p.c. Jednocześnie pełnomocnik skarżącego wskazał, że zgodnie z art. 130 § 1 k.p.c., jeżeli pismo procesowe nie może otrzymać prawidłowego biegu wskutek niezachowania warunków formalnych, przewodniczący wzywa stronę, pod rygorem zwrócenia pisma, do jego poprawienia lub uzupełnienia w terminie tygodniowym. W ocenie pełnomocnika skarżącego, Sąd winien wezwać skarżącego do usunięcia braków formalnych pisma w trybie art. 130 § 1 k.p.c., czego nie uczynił. Sąd przyjął założenie, że pismo skarżącego stanowi skargę o wznowienie postępowania zakończonym prawomocnym orzeczeniem. Zgodnie natomiast z postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 22 lipca 1999 r., I PZ 33/99, nadawanie biegu pismu procesowemu według uznania sądu, niezależnie od treści pisma i bez podjęcia próby jej wyjaśnienia, jest niedopuszczalne. Ponadto, przyjęcie takiego założenia musiało spowodować automatyczne odrzucenie pisma ubezpieczonego z uwagi na niespełnianie warunków formalnych z art. 409 k.p.c. Pełnomocnik skarżącego podkreślił, że w momencie składania skargi skarżący nie był reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, o ustanowienie którego wniósł w późniejszym czasie. Wobec tego uzasadnione jest przypuszczenie, że skarżący nie miał świadomości co do wymogów formalnych skargi o wznowienie postępowania, a zatem wezwanie ubezpieczonego do usunięcia braków złożonego pisma było zasadne.

Pełnomocnik skarżącego wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, a także o zasądzenie kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu nieopłaconej w całości ani w części.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest uzasadnione.

Artykuł 409 k.p.c. określa wymagania, które musi spełniać skarga o wznowienie postępowania. Zgodnie z nim, skarga o wznowienie powinna czynić zadość warunkom pozwu oraz zawierać oznaczenie zaskarżonego orzeczenia, podstawę wznowienia i jej uzasadnienie, okoliczności stwierdzające zachowanie terminu do wniesienia skargi oraz wnioski o uchylenie lub zmianę zaskarżonego orzeczenia. Powinna ona spełniać wymagania ustanowione dla pozwu, ale jednocześnie musi zawierać także elementy charakterystyczne dla środków odwoławczych i środków zaskarżenia. Mianowicie, skarga o wznowienie postępowania musi w pierwszej kolejności zawierać oznaczenie zaskarżonego orzeczenia. Należy też wskazać podstawę wznowienia i podać jej uzasadnienie. Podanie podstawy polega na wskazaniu przyczyny, która w ocenie skarżącego ma uzasadniać wznowienie postępowania. W skardze można podać więcej niż jedną podstawę wznowienia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 listopada 2004 r., V CZ 125/04, LEX nr 1324342). Nie jest konieczne, aby skarżący powołał się na konkretny przepis, który reguluje określoną podstawę, lecz wystarczające jest, gdy sformułuje twierdzenie, które da się przyporządkować do określonej podstawy wznowienia. Uzasadnienie podstawy wznowienia polega na podaniu konkretnych okoliczności wskazujących na jej istnienie (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 sierpnia 2000 r., IV CKN 1045/00, LEX nr 530703; oraz z dnia 4 grudnia 2015 r., I CZ 95/15, LEX nr 1943207). W wypadku podstaw restytucyjnych uzasadnienie podstawy wznowienia obejmuje także podanie okoliczności wskazujących na możliwy wpływ powołanej podstawy wznowienia na rozstrzygnięcie sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 stycznia 2001 r., II CKN 1282/00, LEX nr 1166302). Skarżący musi też wskazać w skardze o wznowienie postępowania okoliczności stwierdzające zachowanie terminu do jej

wniesienia. Podanie tych okoliczności ma umożliwić sądowi ocenę dopuszczalności skargi o wznowienie (art. 410 k.p.c.). Obligatoryjnym elementem skargi o wznowienie postępowania jest wreszcie wniosek o uchylenie lub zmianę zaskarżonego orzeczenia.

Z kolei artykuł 130 § 1 k.p.c. wyraźnie stwierdza, że brakiem formalnym w znaczeniu tego przepisu, jest brak, który stanowi przeszkodę do nadania sprawie biegu. Nie stanowią go natomiast oczywiste niedokładności pisma, które nie wpływają na możliwość wywołania właściwych skutków pisma procesowego. Chodzi o niedokładności, które mimo ich wystąpienia nie uniemożliwiają odczytania rzeczywistych intencji strony i wywołania właściwych, zamierzonych przez stronę, skutków pisma procesowego. Mogą one np. dotyczyć błędnego zatytułowania pisma (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2013 r., I CZ 13/13, LEX nr 1318309) bądź jego treści, gdy jest ona niewłaściwie zredagowana, ale w taki sposób, że choć nie odpowiada wymaganiom formalnym, pozwala na ustalenie w drodze wykładni treści tego pisma (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 1969 r., I PZ 71/68, OSNCP 1969 nr 9, poz. 163; z dnia 14 stycznia 2005 r., III CZ 116/04, LEX nr 1620104 oraz W. Siedlecki, Przegląd orzecznictwa Sądu Najwyższego, PiP 1970 z. 10, s. 580; E. Wengerek, J. Sobkowski, Przegląd orzecznictwa Sądu Najwyższego, NP 1971 nr 5, s. 753).

Treść pism wnoszonych przez skarżącego, mimo ich ułomności, pozwalała na uznanie, że intencją skarżącego było wzruszenie prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z 14 września 2017 r., sygn. akt III AUa [...], za pomocą skargi o wznowienie postępowania w oparciu o przyczyny restytucyjne z art. 403 § 2 k.p.c. Wskazanie przyczyn restytucyjnych oznacza, że, w ocenie skarżącego, prawomocne orzeczenie jest merytorycznie nieprawidłowe, co wskazuje, że wznowienie postępowania miało doprowadzić do zmiany zaskarżonego skargą wyroku. Oczywiste jest także w świetle tego wyroku, że okoliczności wskazywane przez skarżącego dotyczą stażu rentowego, a uwzględnienie okresów „internowania C. J. w Zakładzie Karnym w O.” oraz „okresu odbycia służby wojskowej przez C. J.” miałyby prowadzić do spełnienia przesłanek prawa do renty rodzinnej.

W konkluzji, z wymagań charakterystycznych dla skargi o wznowienie postępowania skarżący nie spełnił wymagania dotyczącego wskazania okoliczności stwierdzających zachowanie terminu do jej wniesienia, jednakże nie uzasadniało to odrzucenia skargi bez wyjaśnienia tej kwestii. Podkreślić bowiem należy, że odrzucenie skargi o wznowienie postępowania na podstawie art. 410 § 1 k.p.c. wniesionej po upływie przepisanej terminu albo dlatego, że wskazana w skardze podstawa wznowienia nie występuje, jest możliwe jedynie wtedy, gdy nie zachodzą żadne w tym względzie wątpliwości. Sąd nie ma obowiązku wzywania skarżącego do uprawdopodobnienia dopuszczalności skargi i zachowania terminu do jej wniesienia tylko wtedy, jeśli zgromadzony w sprawie materiał pozwala na stwierdzenie braku podstaw do wznowienia. W przeciwnym wypadku sąd powinien zażądać od skarżącego na podstawie art. 410 § 2 k.p.c. uprawdopodobnienia okoliczności stwierdzających dopuszczalność wznowienia oraz stwierdzających zachowanie terminu do jej wniesienia (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 5 lutego 2009 r., I CZ 4/09, LEX nr 1162645; z 18 stycznia 2012 r., II CZ 146/11, LEX nr 1147758 i z dnia 21 lutego 2013 r., IV CZ 179/12; LEX nr 1311817).

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy na mocy art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. oraz art. 108 § 2 w związku z art. 394¹ § 3 w związku z art. 398²¹ k.p.c. orzekł jak w sentencji.